

BS/77/2012

**OPINIE O ZMIANACH
W SYSTEMIE EMERYTALNYM**

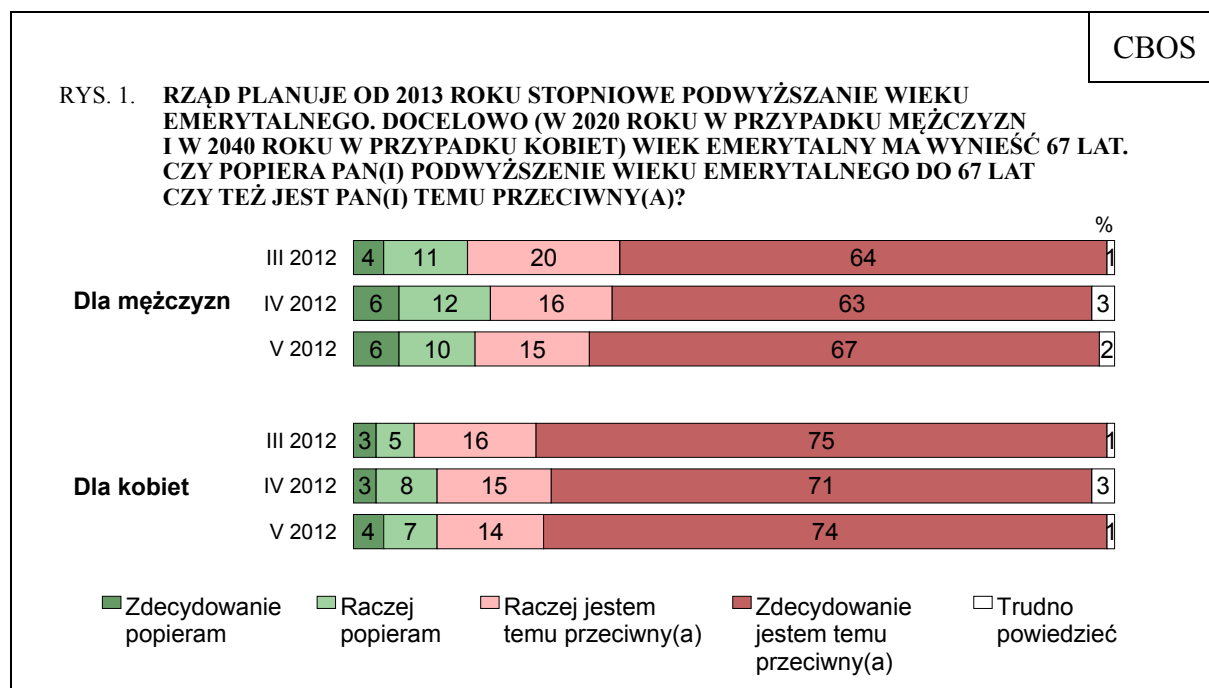
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
11 stycznia 2012 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Koalicja rządowa (przy wsparciu posłów Ruchu Palikota) konsekwentnie realizuje zapowiedziane zmiany w systemie emerytalnym: podniesienie wieku emerytalnego do 67. roku życia oraz zaostrożenie zasad nabywania uprawnień emerytalnych w służbach mundurowych. Wydaje się, że wejście tych zmian w życie – mimo protestów społecznych – jest przesądzone. Nie wszystkie planowane zmiany budzą jednak opór większości społeczeństwa.

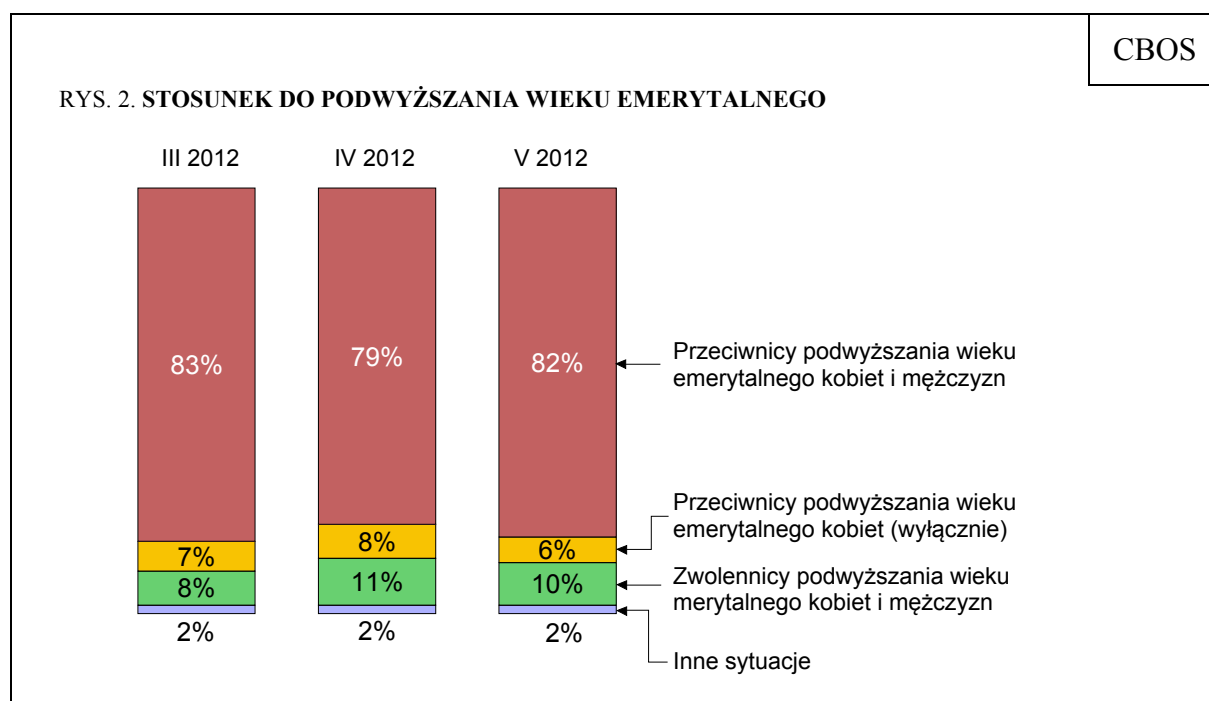
OPINIE O PODWYŻSZENIU WIEKU EMERYTALNEGO

Jak pokazuje nasz sondaż¹, Polacy w ogromnej większości są niechętni wydłużaniu aktywności zawodowej poprzez zmianę ustawowego wieku emerytalnego. Przeciw podniesieniu do 67 lat wieku emerytalnego mężczyzn jest obecnie 82% dorosłych, za tym rozwiązaniem opowiada się jedynie niespełna co szósty ankietowany (16%). Podniesieniu do 67 lat wieku emerytalnego kobiet sprzeciwia się 88% badanych, popiera je tylko co dziewiąty respondent (11%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (264) przeprowadzono w dniach 10 – 16 maja 2012 roku na liczącej 1017 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Stosunek do podniesienia wieku emerytalnego mężczyzn wiąże się ze stosunkiem do podwyższenia wieku emerytalnego kobiet. Ponad cztery piąte dorosłych Polaków (82%) sprzeciwia się zarówno jednemu, jak i drugiemu rozwiązaniu. Niewielka grupa (6%) jest przeciwna wydłużaniu aktywności zawodowej kobiet, ale skłonna byłaby zgodzić się na dłuższą pracę mężczyzn. Podniesienie wieku emerytalnego obu płci akceptuje zaledwie co dziesiąty badany. Nastawienie Polaków do reformy emerytalnej w ciągu ostatnich dwóch miesięcy zmieniło się w niewielkim stopniu.

Przeciwnicy podwyższania wieku emerytalnego przeważają we wszystkich analizowanych grupach socjodemograficznych. Zwolennikami rządowej propozycji są relatywnie najczęściej mieszkańcy miast liczących ponad 500 tys. ludności (25%), osoby z wyższym wykształceniem (27%) oraz badani stosunkowo dobrze sytuowani – o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1500 zł (29%). W grupach społeczno-zawodowych podwyższenie wieku emerytalnego obu płci częściej niż przeciętnie akceptują kadra kierownicza i specjaliści (27%) oraz właściciele firm (27%).

Sprzeciw wobec podwyższania wieku emerytalnego obu płci dominuje w elektoratach wszystkich najważniejszych ugrupowań politycznych, z wyjątkiem PO. Choć także wśród sympatyków głównej partii rządzącej największą grupę stanowią przeciwnicy podnoszenia wieku emerytalnego, to jednak co trzeci akceptuje jego podniesienie dla obu płci, a niemal co piąty sprzeciwia się dłuższej pracy kobiet, ale nie odrzuca możliwości wydłużenia

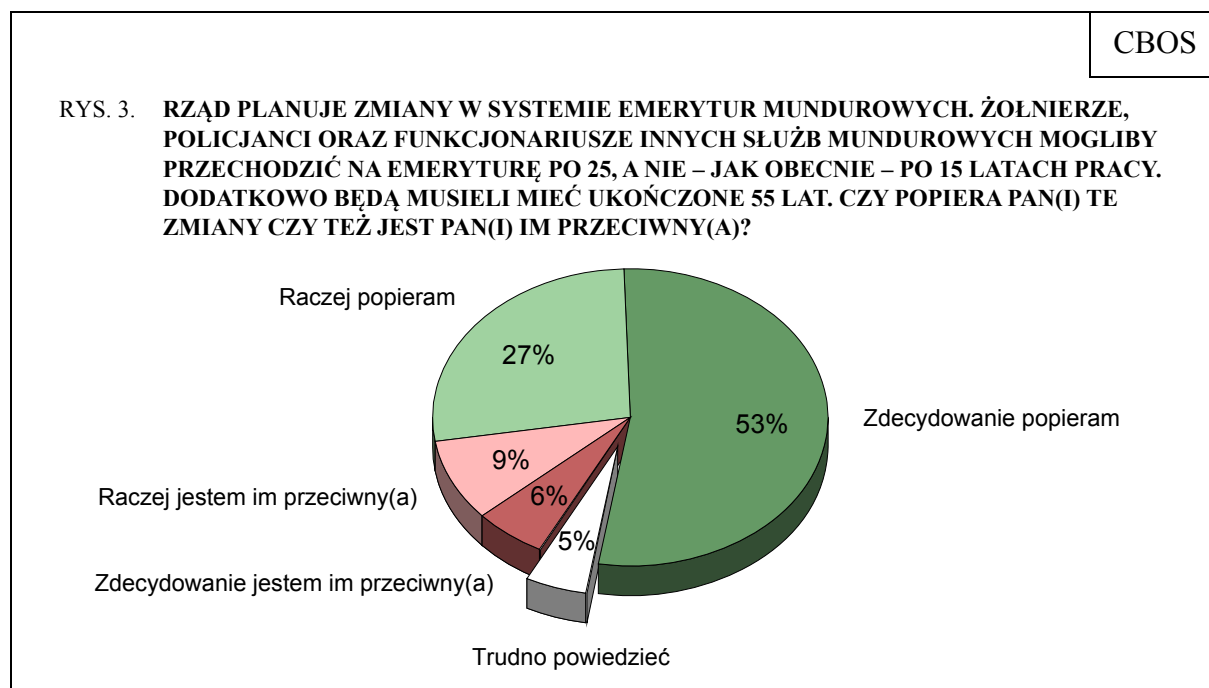
czasu pracy mężczyzn. Bardziej rozbieżne niż w przypadku PO i jej elektoratu są poglądy potencjalnych wyborców PSL oraz Ruchu Palikota i polityków tych partii, którzy poparli ustawę podwyższającą wiek emerytalny.

Tabela 1

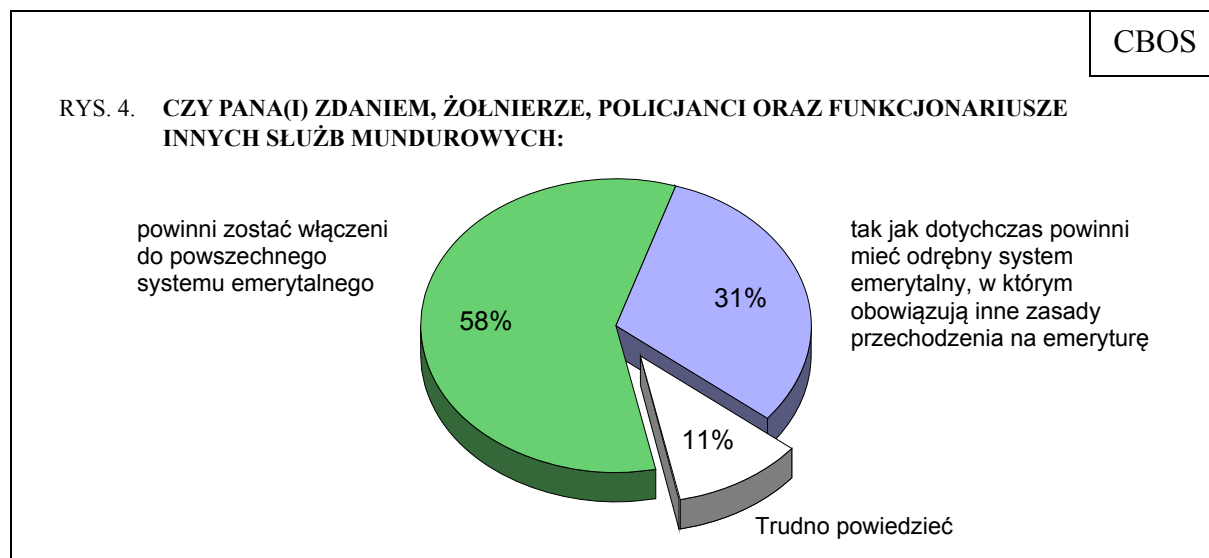
Potencjalne elektoraty	Stosunek do podwyższania wieku emerytalnego			
	przeciwnicy podwyższania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn	przeciwnicy podwyższania wieku emerytalnego kobiet (wyłącznie)	zwolennicy podwyższania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn	Inne sytuacje
	w procentach			
PO	44	17	35	3
Ruch Palikota	74	10	14	2
SLD	80	3	16	2
PSL	88	2	7	3
PiS	97	1	2	0

ZMIANY W SYSTEMIE EMERYTALNYM SŁUŻB MUNDUROWYCH

O ile podniesienie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn spotyka się z niesłabnącym oporem społecznym, o tyle reakcje społeczne na proponowane zmiany w systemie emerytur mundurowych są zdecydowanie pozytywne. Zdecydowana większość badanych (80%) popiera zaostrenie zasad nabywania uprawnień emerytalnych przez żołnierzy, policjantów oraz funkcjonariuszy innych służb mundurowych. Przeciw planowanym zmianom jest zaledwie 15% ankietowanych.

Większość dorosłych Polaków nie tylko popiera zaplanowane przez rząd zmiany w systemie emerytur mundurowych, ale opowiada się za dalej idącym rozwiązaniem: za włączeniem żołnierzy, policjantów oraz funkcjonariuszy innych służb mundurowych do powszechnego systemu emerytalnego.

Przekonanie o zasadności zmian przeważa we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych. Stosunkowo najczęściej przeciwni im są ludzie młodzi: do 24 roku życia, uczniowie i studenci. Przeważająca część z nich uważa, że służby mundurowe powinny mieć odrębny system emerytalny. Jednak także wśród nich dominuje pogląd, że żołnierze, policjanci i inni funkcjonariusze służb mundurowych powinni – jak chce rząd – uzyskiwać uprawnienia emerytalne po 25 latach pracy i ukończeniu 55 roku życia.

Zwolennikami zmian jest większość sympatyków wszystkich partii politycznych cieszących się największym poparciem społecznym. Ich zdaniem, należy nie tylko zaostriżyć zasady nabywania uprawnień emerytalnych w służbach mundurowych, ale też włączyć te grupy do powszechnego systemu ubezpieczeń.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Rząd planuje zmiany w systemie emerytur mundurowych. Żołnierze, policjanci oraz funkcjonariusze innych służb mundurowych mogliby przechodzić na emeryturę po 25, a nie – jak obecnie – po 15 latach pracy. Dodatkowo będą musieli mieć ukończone 55 lat. Czy popiera Pan(i) te zmiany czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?		
	Popieram	Jestem im przeciwny(a)	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	89	7	4
SLD	85	15	0
Ruch Palikota	81	17	2
PSL	76	16	8
PiS	73	21	6

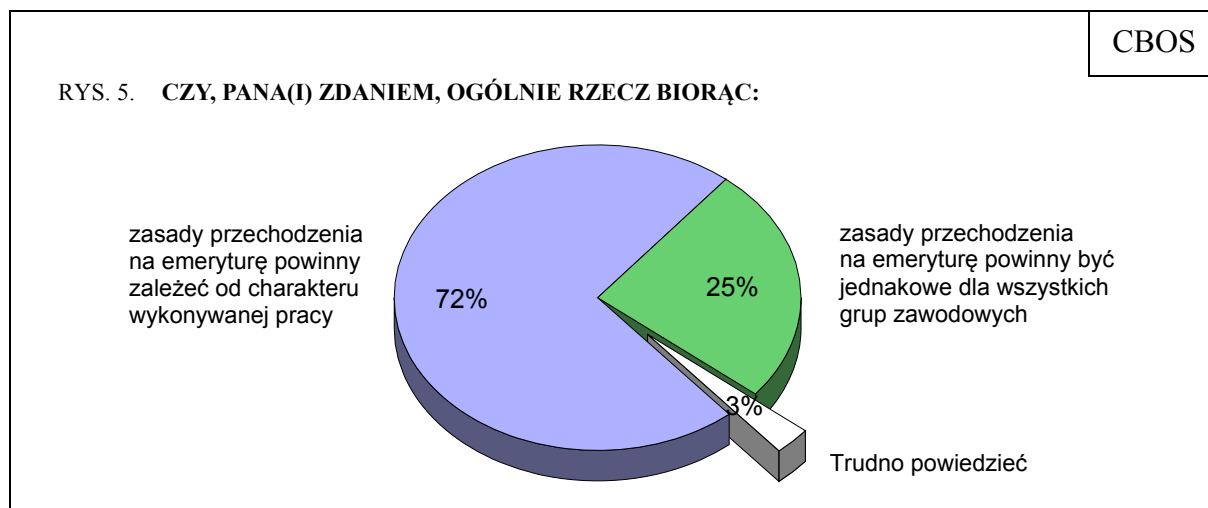
Tabela 3

Potencjalne elektoraty	Czy Pana(i) zdaniem, żołnierze, policjanci oraz funkcjonariusze innych służb mundurowych:		
	tak jak dotychczas powinni mieć odrębny system emerytalny, w którym obowiązują inne zasady przechodzenia na emeryturę	powinni zostać włączeni do powszechnego systemu emerytalnego	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS	30	61	9
SLD	33	58	9
PO	34	58	9
Ruch Palikota	34	62	4
PSL	40	56	4

Niewielka liczba beneficjentów zaopatrzeniowego systemu służb mundurowych, którzy wzięli udział w naszym badaniu, nie pozwala na uzyskanie i przedstawienie w pełni reprezentatywnych opinii tej grupy. Można jednak ogólnie powiedzieć, że obecni i emerytowani funkcjonariusze służb mundurowych, uczestniczący w naszym badaniu, byli w większości przeciwni zmianom w systemie emerytur mundurowych, także tym planowanym przez rząd.

Choć Polacy popierają reformę systemu emerytur mundurowych, a nawet byłiby za włączeniem żołnierzy, policjantów i innych przedstawicieli służb mundurowych do systemu powszechnego, nie oznacza to, że opowiadają się za całkowitym, bezwyjątkowym ujednoliceniem zasad nabywania uprawnień emerytalnych. Tylko co czwarty ankietowany (25%) uważa, że zasady przechodzenia na emeryturę powinny być jednakowe dla wszystkich grup zawodowych. Niemal trzy czwarte (72%) wyraża pogląd, że powinny one zależeć od charakteru wykonywanej pracy. Warto przypomnieć, że – jak wynika z naszych

wcześniejszych badań² – w ocenie społecznej nabycie uprawnień emerytalnych powinno być uzależnione raczej od wykonywanego zawodu niż od branży, w której się pracuje. A zatem ewentualne przywileje emerytalne powinny dotyczyć nie całych branż, ale wybranych kategorii zawodowych.

Przekonanie, że zasady przechodzenia na emeryturę powinny zależeć od charakteru wykonywanej pracy przeważa we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Stosunkowo najczęściej zwolennikami całkowitego ich ujednoczenia są właściciele firm (zmiany popiera 42% z nich).

Z opinią, że nabywanie uprawnień emerytalnych powinno być uzależnione od charakteru wykonywanej pracy, zgadza się także większość sympatyków wszystkich głównych partii politycznych.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, ogólnie rzecz biorąc:		
	zasady przechodzenia na emeryturę powinny być jednakowe dla wszystkich grup zawodowych	zasady przechodzenia na emeryturę powinny zależeć od charakteru wykonywanej pracy	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Ruch Palikota	36	64	0
SLD	30	70	0
PiS	27	70	3
PO	23	76	1
PSL	20	80	0

² Zob. komunikat CBOS „Opinie o podnoszeniu wieku emerytalnego i zmianach w systemie emerytalnym”, marzec 2012 (oprac. B. Roguska).

Rząd nie zdołał przekonać Polaków do podwyższenia wieku emerytalnego do 67. roku życia. Opór społeczny przeciwko temu rozwiązaniu nie maleje. Z akceptacją większości Polaków spotyka się natomiast reforma systemu emerytalnego służb mundurowych. Co więcej, większości podobała się także propozycja włączenia służb mundurowych do powszechnego systemu emerytalnego. Wydaje się zatem, że obecnie obowiązujące zasady nabywania uprawnień emerytalnych przez żołnierzy, policjantów i innych funkcjonariuszy służb mundurowych są odbierane przez większość społeczeństwa jako niesprawiedliwe i szczególnie rażące w sytuacji planowanego podwyższenia wieku emerytalnego większości pracujących. Mimo przekonania o potrzebie większego ujednolicenia reguł przechodzenia na emeryturę, Polacy są zdania, że zasady nabywania uprawnień emerytalnych powinny zależeć od charakteru wykonywanej pracy.

Opracowała
Beata ROGUSKA

Tabela 1

		Stosunek do podwyższania wieku emerytalnego				Liczba osób
		Zwolennicy podwyższania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn	Przeciwnicy podwyższania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn	Przeciwnicy podwyższania wieku emerytalnego kobiet (wyłącznie)	Inne sytuacje	
		%	%	%	%	
Ogółem		10	82	6	2	1017
Płeć	Mężczyźni	14	80	5	2	485
	Kobiety	7	83	7	3	532
Wiek	18-24 lata	11	85	2	2	127
	25-34	15	78	5	2	209
	35-44	7	89	4	1	168
	45-54	7	89	4	0	162
	55-64	13	76	9	2	180
	65 lat i więcej	9	76	10	5	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	5	91	3	1	385
	Miasto do 20 tys.	6	81	9	4	155
	20-100 tys.	12	81	5	2	196
	101-500 tys.	15	73	9	3	172
Wykształcenie	501 tys. i więcej mieszk.	25	63	8	5	109
	Podstawowe	2	92	3	2	198
	Zasadnicze zawodowe	4	92	3	1	265
	Średnie	11	80	7	2	357
Grupa społ.-zaw. pracujący	Wyższe	27	61	10	2	197
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	27	61	9	3	109
	Średni personel, technicy	4	92	5		33
	Pracownicy adm.-biurowi	11	85	4		61
	Pracownicy usług	3	90	4	3	67
	Robotnicy wykwalifikowani	4	93	3		108
	Robotnicy niewykwalifik.	2	94	4		51
Bierni zawodowo	Rolnicy	6	91	2	1	64
	Pracujący na własny rach.	27	71		2	44
	Renciści	7	84	7	1	77
	Emeryci	10	73	12	5	213
	Uczniowie i studenci	11	83	5	1	68
Pracuje w:	Bezrobotni	4	89	5	2	56
	Gospodynie domowe i inni	12	86	1		65
	inst. państw., publicznej	14	79	6	1	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	9	87	4		105
Dochody na jedną osobę	sekt. pryw. poza rolnict.	12	80	5	2	218
	prywatnym gosp. rolnym	7	89	2	1	55
	Do 500 zł	2	97	1		132
	501-750	5	91	2	2	109
	751-1000	7	85	5	2	172
Ocena własnych war. mater.	1001-1500	9	77	10	5	159
	Powyżej 1500 zł	29	61	9		181
	Złe	7	88	4	1	152
Udział w prakt. religijnych	Średnie	6	88	4	3	471
	Dobre	18	71	9	2	394
	Kilka razy w tygodniu	2	94	4		49
	Raz w tygodniu	7	86	6	1	456
	1-2 razy w miesiącu	8	84	2	6	162
Poglądy polityczne	Kilka razy w roku	9	78	10	2	196
	W ogóle nie uczestniczy	26	66	7	1	154
	Lewica	21	71	6	3	180
	Centrum	9	84	7	0	316
Poglądy polityczne	Prawica	10	81	7	2	300
	Trudno powiedzieć	5	87	4	4	221

Tabela 2

		Rząd planuje zmiany w systemie emerytur mundurowych. Żołnierze, policjanci oraz funkcjonariusze innych służb mundurowych mogliby przechodzić na emeryturę po 25, a nie - jak obecnie - po 15 latach pracy. Dodatkowo będą musieli mieć ukończone 55 lat. Czy popiera Pan(i) te zmiany czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?			Liczba osób
		Popieram	Jestem im przeciwny(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		80	15	5	1017
Płeć	Mężczyźni	82	14	4	485
	Kobiety	77	16	7	532
Wiek	18-24 lata	68	28	4	127
	25-34	77	17	5	209
	35-44	86	11	3	168
	45-54	80	14	6	162
	55-64	87	11	3	180
	65 lat i więcej	79	10	11	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	78	15	6	385
	Miasto do 20 tys.	84	14	1	155
	20-100 tys.	85	12	3	196
	101-500 tys.	71	20	9	172
	501 tys. i więcej mieszk.	84	10	6	109
Wykształcenie	Podstawowe	77	13	10	198
	Zasadnicze zawodowe	80	15	5	265
	Średnie	81	16	4	357
	Wyższe	81	15	4	197
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	81	16	2	109
	Średni personel, technicy	73	24	2	33
	Pracownicy adm.-biurowi	85	11	4	61
	Pracownicy usług	85	12	3	67
	Robotnicy wykwalifikowani	83	10	7	108
	Robotnicy niewykwalifik.	75	16	9	51
	Rolnicy	89	5	5	64
	Pracujący na własny rach.	92	5	3	44
Bierni zawodowo	Renciści	73	21	6	77
	Emeryci	82	10	8	213
	Uczniowie i studenci	58	36	6	68
	Bezrobotni	78	21	1	56
	Gospodynie domowe i inni	77	17	6	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	72	23	5	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	86	7	7	105
	sekt. pryw. poza rolnict.	86	10	4	218
	prywatnym gosp. rolnym	94	6		55
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	82	14	3	132
	501-750	82	11	7	109
	751-1000	80	15	5	172
	1001-1500	80	14	5	159
	Powyżej 1500 zł	84	14	2	181
Ocena własnych war. mater.	Złe	78	16	6	152
	Średnie	79	15	6	471
	Dobre	82	14	4	394
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	59	24	16	49
	Raz w tygodniu	81	15	4	456
	1-2 razy w miesiącu	80	12	8	162
	Kilka razy w roku	81	14	5	196
	W ogóle nie uczestniczy	80	16	4	154
Poglądy polityczne	Lewica	83	15	2	180
	Centrum	84	15	1	316
	Prawica	81	13	7	300
	Trudno powiedzieć	71	17	13	221

Tabela 3

		Czy Pana(i) zdaniem, żołnierze, policjanci oraz funkcjonariusze innych służb mundurowych:			Liczba osób
		tak jak dotychczas powinni mieć odrębny system emerytalny, w którym obowiązują inne zasady przechodzenia na emeryturę	powinni zostać włączeni do powszechnego systemu emerytalnego	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		31	58	11	1014
Płeć	Mężczyźni	35	57	9	483
	Kobiety	28	60	12	531
Wiek	18-24 lata	51	39	10	127
	25-34	32	61	7	206
	35-44	33	61	7	168
	45-54	30	62	8	162
	55-64	23	69	9	180
	65 lat i więcej	25	52	23	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	26	63	12	382
	Miasto do 20 tys.	38	56	6	155
	20-100 tys.	30	61	9	196
	101-500 tys.	37	50	14	172
	501 tys. i więcej mieszk.	36	54	10	109
Wykształcenie	Podstawowe	26	54	20	196
	Zasadnicze zawodowe	26	64	10	265
	Średnie	34	59	8	356
	Wyższe	39	54	6	197
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	39	56	5	109
	Średni personel, technicy	45	53	3	33
	Pracownicy adm.-biurowi	30	63	7	61
	Pracownicy usług	37	59	4	67
	Robotnicy wykwalifikowani	33	59	8	107
	Robotnicy niewykwalifik.	30	55	15	51
	Rolnicy	22	74	4	62
Pracujący na własny rach.	29	64	7	44	
Bierni zawodowo	Renciści	27	61	12	77
	Emeryci	22	57	21	213
	Uczniowie i studenci	48	44	8	68
	Bezrobotni	28	64	9	56
	Gospodynie domowe i inni	38	53	9	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	37	56	7	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	34	62	4	105
	sekt. pryw. poza rolnict.	34	58	8	217
	prywatnym gosp. rolnym	23	75	2	55
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	34	56	10	132
	501-750	26	65	9	109
	751-1000	31	58	11	172
	1001-1500	33	56	11	159
	Powyżej 1500 zł	35	60	5	181
Ocena własnych war. mater.	Złe	29	59	12	152
	Średnie	29	59	12	468
	Dobre	35	57	8	394
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	27	61	13	49
	Raz w tygodniu	32	58	10	455
	1-2 razy w miesiącu	27	60	12	160
	Kilka razy w roku	31	59	9	196
	W ogóle nie uczestniczy	35	55	10	154
Poglądy polityczne	Lewica	32	63	6	180
	Centrum	33	59	8	316
	Prawica	31	60	9	296
	Trudno powiedzieć	29	51	20	221

Tabela 4

		Czy, Pana(i) zdaniem, ogólnie rzecz biorąc:			Liczba osób
		zasady przechodzenia na emeryturę powinny być jednakowe dla wszystkich grup zawodowych	zasady przechodzenia na emeryturę powinny zależeć od charakteru wykonywanej pracy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		25	72	3	1015
Płeć	Mężczyźni	25	74	1	484
	Kobiety	26	70	4	531
Wiek	18-24 lata	23	75	2	127
	25-34	26	72	2	209
	35-44	24	75	1	168
	45-54	29	70	1	160
	55-64	27	71	2	180
	65 lat i więcej	22	70	9	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	28	70	3	385
	Miasto do 20 tys.	23	75	2	155
	20-100 tys.	28	70	2	196
	101-500 tys.	21	75	4	172
	501 tys. i więcej mieszk.	21	74	6	107
Wykształcenie	Podstawowe	25	66	9	197
	Zasadnicze zawodowe	26	71	2	265
	Średnie	27	72	1	356
	Wyższe	21	78	1	197
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	18	80	3	109
	Średni personel, technicy	21	79		33
	Pracownicy adm.-biurowi	27	73		61
	Pracownicy usług	30	68	3	67
	Robotnicy wykwalifikowani	16	84		108
	Robotnicy niewykwalifik.	24	67	9	51
	Rolnicy	31	69		64
	Pracujący na własny rach.	42	58		44
Bierni zawodowo	Renciści	36	61	3	76
	Emeryci	22	71	7	213
	Uczniowie i studenci	23	75	3	68
	Bezrobotni	36	64		56
	Gospodynie domowe i inni	25	74	1	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	18	79	3	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	28	69	3	105
	sekt. pryw. poza rolnict.	26	73	1	218
	prywatnym gosp. rolnym	34	66		55
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	28	71	1	131
	501-750	23	76	2	109
	751-1000	21	76	3	172
	1001-1500	31	65	4	159
	Powyżej 1500 zł	19	79	2	180
Ocena własnych war. mater.	Złe	30	65	5	151
	Średnie	25	73	3	470
	Dobre	24	74	2	394
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	20	76	4	49
	Raz w tygodniu	25	73	2	455
	1-2 razy w miesiącu	29	64	6	162
	Kilka razy w roku	25	73	2	196
	W ogóle nie uczestniczy	23	75	2	153
Poglądy polityczne	Lewica	24	76	0	180
	Centrum	24	75	1	316
	Prawica	24	74	2	300
	Trudno powiedzieć	29	62	9	220